10/04/2026

10 Απριλίου: Μεγάλη Παρασκευή

/ Ορθόδοξες Προβολές

“Εσταυρώθης δι’ εμέ, ίνα εμοί πηγάσης την άφεσιν”

Θεολογικό σχόλιο στη Μεγάλη Παρασκευή

Του ΛΑΜΠΡΟΥ Κ. ΣΚΟΝΤΖΟΥ, Θεολόγου – Καθηγητού

*«Τη Αγία και **Μεγάλη Παρασκευή** τα άγια και σωτήρια και φρικτά Πάθη του Κυρίου και Θεού και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού επιτελούμεν΄ τους εμπτυσμούς, τα ραπίσματα, τα κολαφίσματα, τας ύβρεις, τους γέλωτας, την πορφυράν χλαίναν, τον κάλαμον, τον σπόγγον, το όξος, τους ήλους, την λόγχην και προ πάντων τον σταυρόν και τον θάνατον, ά δι’ ημάς κατεδέξατο΄ έτι δε και την του ευγνώμονος ληστού, του συσταυρωθέντος αυτώ, σωτήριον εν τω σταυρώ ομολογίαν».* Το ιερό συναξάρι της αγίας αυτής ημέρας αναφέρει με λεπτομέρεια τι τιμούμε και προσκυνάμε αυτή την αγία ημέρα.

Η Μεγάλη Παρασκευή είναι για μας τους χριστιανούς η πλέον φρικτή, πένθιμη και λυπητερή ημέρα, αλλά και η πιο ιερή, η πιο αγία, η πολυσέβαστη και πλέον αγαπητή και προσκυνητή ημέρα της Εκκλησίας μας. Κι αυτό διότι ο Βασιλεύς των βασιλευόντων και Κύριος των κυριευόντων, ο Ενανθρωπήσας Υιός και Λόγος του Θεού κρέμεται καρφωμένος, γυμνός, άπνους, επάνω στο ξύλο του σταυρού, ως χείριστος κακούργος. Ο Εσταυρωμένος Χριστός μας πήρε επάνω Του όλες τις αμαρτίες του κόσμου και ανέβηκε εκών στο φρικτό Γολγοθά για να εξαγοράσει, μυστήριο πως, με το τίμιο Αίμα Του τη λύτρωση του ανθρωπίνου γένους. Τέλεσε ως ιερεύς και ταυτόχρονα ως ιερείο τη μεγαλύτερη και αποτελεσματικότερη θυσία όλων των εποχών, η οποία αποτέλεσε την πραγματική καταλλαγή με το Θεό. Ο απόστολος Παύλος τονίζει πως *«εχθροί όντες κατηλλάγημεν τω Θεώ δια του θανάτου του υιού αυτού»* (Ρωμ. 5,10). Στο εξής ο αναγεννημένος *«εν τω αίματι του Χριστού»* (Εφ. 2,13) άνθρωπος *«ουκέτι ει δούλος, αλλ' υιός' ει δε υιός, και κληρονόμος Θεού δια Χριστού»* (Γαλ. 4,5). Και αυτό επειδή επάνω στο φρικτό Γολγοθά συνήφθη δια του τιμίου Αίματος του Χριστού η αιώνια διαθήκη Θεού και ανθρώπου (Εβρ. 8,15).

Ποια καρδιά δεν λυγίζει την ημέρα αυτή μπροστά στη φρικτή και ανείπωτη θεοκτονία; Ποια μάτια δε βουρκώνουν στο αντίκρισμα του γλυκύτατου Εσταυρωμένου; Ποια ψυχή δε μαλακώνει μπροστά στα άδικα παθήματα; Ποια γόνατα δεν κλείνουν κάτω από το Σταυρό για να προσκυνήσουν τα Θεία Πάθη; Εκατομμύρια πιστοί Χριστιανοί πενθούν για τον οδυνηρό θάνατο του Χριστού μας. Κατακλύζουν τους ιερούς Ναούς με μπουκέτα άνθη στα χέρια για να τα εναποθέσουν στον ιερό Επιτάφιο. Να προσκυνήσουν τον Λυτρωτή τους, Αυτόν, ο Οποίος *«εξηγόρασεν ημάς εκ της κατάρας του νόμου τω τιμίω Του αίματι».*

Ο Κύριός μας Ιησούς Χριστός αφού συνελήφθη στον κήπο του Όρους των Ελαιών, ύστερα από την προδοσία του Ιούδα, σύρθηκε δέσμιος σε μια δραματική νυκτερινή δίκη. Η μανία των αρχόντων του ισραηλιτικού λαού ήταν τέτοια που δεν μπορούσε να περιμένει για να ξημερώσει η αυριανή ημέρα. Οι ιεροί Ευαγγελιστές αναφέρουν λεπτομέρειες για την δίκη – παρωδία. Η καταδίκη ήταν ήδη προαποφασισμένη και μόνο έπρεπε να τηρηθούν κάποια νομιμοφανή προσχήματα. Τη λύση έδωκαν πληρωμένοι ψευδομάρτυρες, οι οποίοι, διαστρέφοντας τα λόγια του Χριστού στήριξαν την επιθυμητή κατηγορία: Ένοχος θανάτου!

Με το φως της ημέρας οδηγήθηκε στο Πραιτόριο, στην έδρα του Ρωμαίου διοικητή Πιλάτου. Η επίσημη καταδίκη έπρεπε να απαγγελθεί από τη «νόμιμη εξουσία». Επιστρατεύθηκε ο όχλος για να φωνασκεί και να απαιτεί την σταυρική Του καταδίκη. Είναι αυτός ο ίδιος ο όχλος που λίγες ημέρες πριν φώναζε *«Ευλογημένος ο Ερχόμενος»*

! Ο διεφθαρμένος εκπρόσωπος της διεφθαρμένης ρωμαϊκής εξουσίας, ανταλλάσσει την καταδίκη του Μεγάλου Αθώου με την ελευθερία του μεγάλου κακούργου Βαραββά. Ο Κύριος υφίσταται ανείπωτες ταπεινώσεις, τέτοιες που δεν υπέστη ούτε ο χειρότερος των κακούργων θνητών. Τελικά παρ' όλες τις επιφυλάξεις του ο Πιλάτος παραδίδει το Χριστό *«ίνα σταυρωθή»* (Λουκ. 19,16).

Φορτωμένος το βαρύ ξύλο του σταυρού πέρασε από τους δρόμους της αγίας πόλεως για διαπόμπευση, οδηγούμενος στον τόπο του μαρτυρίου, το λόφο του Γολγοθά. Το κουρασμένο, πληγωμένο και εξασθενισμένο άγιο σαρκίο Του δεν αντέχει το βάρος του ξύλου και πέφτει καταμεσής στο δρόμο. Αγγαρεύεται ο διερχόμενος Σίμων ο Κυρηναίος, ο οποίος τελικά ανεβάζει το φονικό όργανο στον τόπο της εκτελέσεως. Σκουριασμένα χοντρά καρφιά μπήγονται στα χέρια και τα πόδια Του. Το τίμιο Αίμα Του χύνεται άφθονο και βάφει τα άνομα χέρια των δημίων Του. Ως άνθρωπος πονά και υποφέρει, μα υπομένει το φοβερό μαρτύριο, το οποίο τον οδηγεί αργά και βασανιστικά στο θάνατο. Εκατέρωθέν Του σταυρώνονται δύο αδίστακτοι ληστές, από τους οποίους ο ένας μετανοεί και σώζεται (Λουκ. 23,40). Είναι ο πρώτος άνθρωπος, που εισέρχεται στον άρτι ανοιχθέντα από τον Εσταυρωμένο Παράδεισο!

Μέσα στους αφόρητους πόνους και το χειρότερο κάτω από το αίσθημα της άδικης καταδίκης Του, όχι μόνο δεν οργίζεται και δεν καταριέται τους άνομους δημίους Του, αλλά παρακαλεί τον Ουράνιο Πατέρα να τους συγχωρήσει, διότι *«Ουκ οίδασι τι ποιούσι»* (Λουκ.23,34). *«Ήν δε ωσεί ώρα έκτη»* (Λουκ. 23,44), ο Κύριος φθάνοντας στα έσχατα της ανθρώπινης αντοχής, *«κράξας φωνή μεγάλη αφήκε το πνεύμα»* (Ματθ. 27,50). Αμέσως συνέβησαν θαυμαστά και πρωτόγνωρα φαινόμενα: *«σκότος εγένετο εφ' όλην την γην έως ώρας ενάτης, του ηλίου εκλείποντος»* (Λουκ. 23,44), *«το καταπέτασμα του ναού εσχίσθη εις δύο από άνωθεν έως κάτω, και η γη εσείσθη και αι πέτραι εσχίσθησαν, και τα μνημεία ανεώχθησαν και πολλά σώματα των κεκοιμημένων αγίων ηγέρθη, και εξήλθον εις την αγίαν πόλιν και ενεφανίσθησαν πολλοίς»* (Ματθ. 27,51-52). Αν οι σκληρόκαρδοι Ιουδαίοι έμειναν απαθείς μπροστά στην φρικτή θεοκτονία, η άψυχη φύση συγκλονίστηκε συθέμελα, διαμαρτυρόμενη για τη μεγαλύτερη κακουργηματική πράξη όλων των εποχών, για το άδικο πάθος και τον αναίτιο θάνατο του Θεού! Αιώνιοι φυσικοί νόμοι διαταράχτηκαν, ο κόσμος έφτασε στο χείλος της καταρρεύσεως. Ο εθνικός Αρεοπαγίτης Διονύσιος, από την Αίγυπτο, αναφώνησε δραματικά πως *«ή θεός τις πάσχει, ή το παν απόλυται».*

Ο επί κεφαλής του εκτελεστικού αποσπάσματος *«εκατόνταρχος και οι μετ' αυτού τηρτούντες τον Ιησούν, ιδόντες τον σεισμόν και τα γινόμενα εφοβήθησαν σφόδρα λέγοντες΄ αληθώς Θεού υιός ην ούτος»* (Ματθ. 27,54). Το ίδιο *«και πάντες οι συμπαραγενόμενοι όχλοι επί την θεωρίαν ταύτην, θεωρούντες τα γενόμενα, τύπτοντες εαυτών τα στήθη υπέστρεφον»*

(Λουκ. 23,48). Αντίθετα οι αρχιερείς και οι Φαρισαίοι, όχι μόνο δεν συγκινήθηκαν από τα συγκλονιστικά γεγονότα, αλλά πήγαν στον Πιλάτο ζητώντας του: *«κέλευσον ασφαλισθήναι τον τάφον εως τρίτης ημέρας, μήποτε ελθόντες οι μαθηταί αυτού νυκτός κλέψωσιν αυτόν και είπωσι τω λαώ, ηγέρθη από των νεκρών΄ και έσται η εσχάτη πλάνη χείρων της πρώτης»* (Ματθ. 27,64).

Η Μεγάλη Παρασκευή είναι, όπως προαναφέραμε, ημέρα θλίψεως και συντριβής για μας τους πιστούς. Όμως για τη θεολογία της Εκκλησίας μας η Μεγάλη Παρασκευή είναι ήδη Πάσχα. Η ψυχή του Κυρίου, ως ψυχή αληθινού ανθρώπου έπρεπε να ακολουθήσει την προδιαγεγραμμένη πορεία της, να κατέβει στον παμφάγο Άδη, στον τόπο κατοικίας όλων των ψυχών, όλων των εποχών. Όμως η ψυχή του Κυρίου, ως αναπόσπαστο μέρος της θεανδρικής υποστάσεως του Θεού Λόγου, δεν ήταν δυνατόν να κρατηθεί στον τόπο της βασάνου, δεν ήταν δυνατόν η ψυχή της πηγής της ζωής, να γίνει βορρά του θανάτου και να παραμείνει δέσμια του Άδη. Σύμφωνα με την πατερική διδασκαλία της Εκκλησίας μας η ψυχή του Κυρίου λειτούργησε ως δόλωμα στον Άδη. Ως παμφάγος κατάπιε το δόλωμα αυτό και πιάστηκε και αιχμαλωτίσθηκε από αυτό και νικήθηκε!

Το Θείο Πάθος έχει και μια άλλη σημαντική παράμετρο για μας τους ορθοδόξους πιστούς. Χωρίς αγώνα και παθήματα, είναι αδύνατο να υπάρξει νίκη και θρίαμβος. Χωρίς θυσία είναι αδύνατον να υπάρξει λύτρωση. Χωρίς σταυρό δεν μπορεί να υπάρξει ανάσταση. Το Θείο Πάθος δείχνει και σε μας την ανάγκη να ακολουθήσουμε πρόθυμα το δικό μας δρόμο του μαρτυρίου, να ανεβούμε στο δικό μας σταυρό, που είναι η σταύρωση και ο θάνατος του παλαιού πτωτικού εαυτού μας, προκειμένου να έχουμε την μακάρια ελπίδα και της δικής μας αναστάσεως. Σύμφωνα με την προτροπή του ιερού υμνογράφου! *«Μη ως Ιουδαίοι εορτάσωμεν, και γαρ το Πάσχα ημών, υπέρ ημών ετύθη Χριστός ο Θεός. Αλλ' εκκαθάρωμεν εαυτούς, από παντός μολυσμού, και ειλικρινώς δεηθώμεν αυτώ, Ανάστα Κύριε, σώσον ημάς ως φιλάνθρωπος»*!